

ÖĞRENME KURAMLARINA GÖRE BİR YAYLI ÇALGI OLARAK VİYOLONSEL EĞİTİMİ VE VİYOLONSEL ÖĞRETİM PROGRAMI SÜRECİ

Gürsan SARAÇ*

ÖZET

Yaylı çalgı eğitiminin bir boyutu olarak, viyolonsel eğitiminde psikomotor becerilerin yeri, önemi ve kapsamı sistem ve süreç yaklaşımına göre öğrenme kuramlarıyla doğrudan ilgilidir. Bu çalışma, viyolonsel eğitimini öğrenme kuramlarına göre örneklerle ele almış ve viyolonsel öğretim programı sürecini bir sistem bütünlüğü içinde dikey ve yatay organizasyon şeması şeklinde ele alarak, program geliştirme yaklaşımına göre öneriler getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Viyolonsel Eğitimi, Viyolonsel Öğretim Programı, Öğrenme Kuramları.

Cello Education as a String Musical Instrument and Process of Cello Teaching Program According to the Theories of Learning

ABSTRACT

The place, importance and content of psycho-motor skills in cello education as an extension of string musical instrument education are directly related to theories of learning according to system and process approach. This study deals with cello education with examples according to theories of learning and presents cello teaching program as a schema of vertical and horizontal organization within systematic integrity and it also gives examples according to curriculum development approach.

Key Words: Education of Cello, The Cello Teaching Program, The Theories of Learning.

GİRİŞ

Araştırma, hem davranışçı hem de bilişselci öğrenme kuramları bakış açısıyla, çalgı eğitiminin bir boyutu olarak viyolonsel öğretim sürecinin ne olduğu ve ne olması gerektiği üzerine odaklanmıştır. Genel olarak davranışçılara göre psikomotor becerilerin ele alınmasıyla birlikte davranışçılar olarak düşünülen sosyal öğrenme kuramından da yararlanarak viyolonsel eğitim ve öğretimine eklektik bir bakış açısı getirmektedir.

I. ÖĞRENME KURAMLARI VE ÇALGI EĞİTİMİNİN BİR BOYUTU OLARAK VİYOLONSEL ÖĞRETİM SÜRECİ

a. Davranışçılar ve Bilişselcilerin Genelde Öğrenme Özelde Psikomotor Becerilere Bakışları:

Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin kapsamında davranışsal ve içeriksel açıdan önemli bir boyuttur. Çalgı eğitiminde çalgının tanınması, çalabilmeye ilişkin temel davranışların kavranması ve davranışların düzenli ve etkin olması beklenir (Saraç, 1992 :2).

"Davranış, davranış psikologlarına göre, organizmanın etkiye karşı gösterdiği tepki ya da tepkiye karşı gösterdiği etkidir. Eğitim açısından davranışın gözlenebilir, ölçülebilir ve istenilir olması koşulları aranmaktadır" (Demirel, 1995: 3).

Etkileşim sürecinde insanın algılarında sürekli değişimler olur. Algıdaki bu değişim iki yönlü bir etki alışverişini gösterir. Birinci yönü "özümleme" dir. Burada yeni algılar eski algılara benzetilir veya sindirilir. Özümleme ile algı değişiminde, öğrenilen yeni bilgi, beceri ve tutumlar daha çok eski davranışların pekiştirilmesine yardımcı olurlar. Etkileşimin ikinci yönü "uyuşum" dur. Burada da, eski algılar yeni algılara uydurulur veya benzetilir. Uyuşum ile algı değişiminde yeni bilgi, beceri ve tutumlar, eski davranışların değişerek yeni davranışların kazanılmasına yardım eder (Başaran, 1984 :19).

Davranışların öğretimi belli başlı şu aşamalarda gerçekleşir:

- Açıklama ve demonstrasyon,
- Beceriye oluşturan temel davranışların öğrenilmesi ve tekrarı,
- Temel hareketlerin bütünleştirilmesi ve otomatikleştirilmesidir (Fidan, 1985 :199).

Çalgı eğitiminde davranışların öğretiminde demonstrasyon (gösteri) en etkili görsel boyuttur. İnsanın görme duyusu % 75 oranındadır. Bu anlamda, uyarıcı ile davranış arasında anlamlı bir ilişki kurulduğunda, öğrenme gerçekleşecektir.

"Bir öğretmen eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin ne kadar fazla sayıda duyusuna yönelirse o oranda etkili bir öğretim sağlanmış olur" (Küçükahmet, 1995 :23).

Eğitim-öğretim sürecinde uyarıcılar organizmayı etkileme gücüne sahiptir. Uyarıcı karşısında organizmada meydana gelen fizyolojik ya da psikolojik değişimler davranım ya da tepki olarak adlandırılır. Davranımların biraraya gelmesiyle oluşan eylem de davranış olarak nitelendirilir (Erden, 1995 :123).

Amerikalı psikolog James B. Watson, zihinsel duygu ve düşüncelerle hiç ilgilenmeden, bireyin gözlenebilen davranışlarının incelenmesini amaçlayan davranışsal yaklaşımın öncüsüdür. Davranışsal (behavioral) yaklaşım, uyarıcı-davranış psikolojisi olarak da bilinmektedir. Bu görüşe göre organizma biyolojik ve bilişsel süreçlerle ilgili değildir. Davranışsal yaklaşımda çevredeki uyarıcı koşullarla, ortaya çıkan davranış arasındaki ilişki incelenir (Cüceloğlu, 1993 :28).

Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci

Davranışsal yaklaşıma göre çevredeki uyarıcıların etkisi ile insan davranışı değiştirilirken bazı koşulların da yerine gelmesi gerekir.

- Davranışı değiştirilecek birey, istenilen davranışı yapabilecek gelişim düzeyine ulaşmış olmalıdır,
- Davranışın oluşabilmesi için eğitilenin içinde bulunduğu ortam davranış değişikliğine elverişli (uygun) olmalıdır,
- Eğitilen birey, değiştirilecek ya da yeniden kazandırılacak davranışı yapmaya istekli olmalıdır,
- Yeni davranış için gereken bilgi, beceri ve tutum eğitilence yeterli düzeyde öğrenilmiş olmalıdır (Başaran, 1984 :18).

Belirli bir davranışın görülmesi, o davranışın altında yatan tutumun güç derecesiyle, diğer bir deyişle eğitilence yeterli düzeyde öğrenilmiş olmasıyla, ortam engelinin gücü arasındaki etkileşimin yani eğitilenin içinde bulunduğu ortamın elverişliliğinin bir sonucu olup, aynı zamanda alışkanlık ve beklenti (davranış kazanmaya istekli olma) gibi etkenlerin de etkisindedir (Kağıtçıbaşı,1988 :123).

Eğitimde gerçekleşmesini istediğimiz davranış değişikliklerini, müzik eğitiminde de belirlerken,

- Doğrudan ve dolaylı gözlenebilen insan davranışlarını,
- Davranışların farklı yetkinlik derecelerini,
- Davranışların sınırlayıcı koşullardaki görülme sıklıklarını değerlendirmek sözkonusudur (Özçelik, 1981 :10).

"Psiko-motor davranışların doğru, birbirleriyle koordineli, hızlı ve otomatik olarak yapılmış şekline beceri denir" (Fidan, 1985 :198).

Ramizowski'ye göre beceri öğretiminde yedi temel aşama vardır.

1. Becerinin nasıl yapıldığının gösterilmesi,
2. Becerinin temel noktalarının gösterilmesi,
3. Becerinin tekrar gösterilmesi,
4. Öğrencilere becerinin basit bir kısmının yaptırılması,
5. Öğrencilere becerinin tümünü gösterebilmeleri için yardım edilmesi,
6. Tüm becerinin yeniden yapılmasının sağlanması ve gözlenmesi,
7. Beceriye kendi kendilerine yapmalarının sağlanmasıdır (Erden, 1995:225-226).

b. Viyolonsel Öğretim Becerilerinin Organizasyonu

Çalgı eğitiminde becerinin nasıl yapıldığının gösterilmesi ilk aşamadır. Bu aşamada kazandırılacak beceri öğrenciye birkaç kez gösterilir. Kazandırılacak becerilerin alt beceriler halinde verilmesi ve örneklendirilmesi davranış öğrenilmesinde etkili bir yoldur. Örneğin, viyolonsel çalmada bağlı çalma (legato) gösterilirken, öğretici bağlı çalmanın özelliklerini açıklayarak birkaç kez tekrarlamalıdır.

Becerinin temel noktalarının gösterilmesi ikinci aşamadır. Bu aşamada çalgı öğretilirken öğrencinin dikkatinin temel noktalarda toplanması gerekir. Bu temel noktalar yaylı çalgı çalmadaki tekniklerdir. Örneğin, viyolonsel çalmada yayı tutarken parmakların nasıl yerleştirileceğinin gösterilmesi, hangi kasların çalışacağına anlatılması gibi.

Becerinin tekrar gösterilmesi üçüncü aşamadır. Burada birinci ve ikinci aşamada kazandırılan bilgi ve davranışlar öğretici tarafından tekrar edilir. Örneğin, legato çalma ile yay tutuşu teknikleri bir kez daha yinelenir.

Öğrencilere becerinin basit bir kısmının yaptırılması dördüncü aşamadır. Bu aşamada, çalgı eğitiminde kazanılan davranışın basit bir bölümü yaptırılır. Örneğin yayı tutma kurallarının öğretilmesinden sonra yay tutma becerisinin uygulanması gibi. Bu basamakta doğru davranış pekiştirmeli ve diğer davranışların kazandırılmasında da öğrenciye rehberlik edilmelidir.

Tüm becerinin gösterilmesine yardım edilmesi beşinci aşamadır. Bu aşamada kazandırılan becerinin bir bütün halinde sergilenmesi istenir. Örneğin, viyolonsel çalmada en uygun oturuş, duruş ve tutuşun gösterilmesi gibi. Öğretici, bu aşamada yanlış durumları düzeltmeli ve doğru durumlar pekiştireceğe onaylanmalıdır.

Tüm becerinin yeniden yapılmasının sağlanması ve gözlenmesi de altıncı aşamadır. Bu aşamada becerinin yenilenmesi istenir. Öğreticinin çok dikkatli olması ve beceriyi gözlemesi gerekir. Örneğin, yayı telden sıçratarak çalmanın gözlenmesi gibi. Bu uygulamada yayın sıçraması eğer kontrolsüz ise öğretici düzeltme, pekiştireç ve dönüt vermek durumundadır.

Beceriye kendi kendilerine yapmalarının sağlanması ise yedinci aşamadır. Artık bu aşamada öğrenci kazandığı becerileri kendi kendine yapacaktır. Öğreticinin beceriye müdahalesi söz konusu değildir. Örneğin, öğrencinin yayı telden sıçratak bir alıştırmaya da çalması gibi. Eğer bu son aşamada yanlışlar veya eksiklikler varsa becerinin tamamıyla gösterilmesi için sık sık tekrarlar yapılmalıdır.

Psiko-motor alan bilişsel ve duyuşsal alandaki bazı öğeleri içererek onlarla sıkı bir ilişki içinde bulunmaktadır. Psiko-motor alanın tipik bir özelliği,

Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci

davranışın en küçük birimi davranıma kadar seri halde kas koordinasyonlarına dayalı olmasıdır (Uçan, 1977 :19).

"Duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışması sonucu ortaya çıkan davranışlar psiko-motor olarak adlandırılmaktadır" (Erden, 1995 :223).

Çalgı eğitiminin bir boyutu olarak viyolonsel çalma becerisi de psiko-motor davranış örneklerindedir. Çalgı eğitiminde psiko-motor davranışlar okulda planlı ve programlı eğitim faaliyetleri sonucu öğrenilirler. Davranış eğitimi, sanat ve meslek okullarının temel hedeflerinden en önemlisidir.

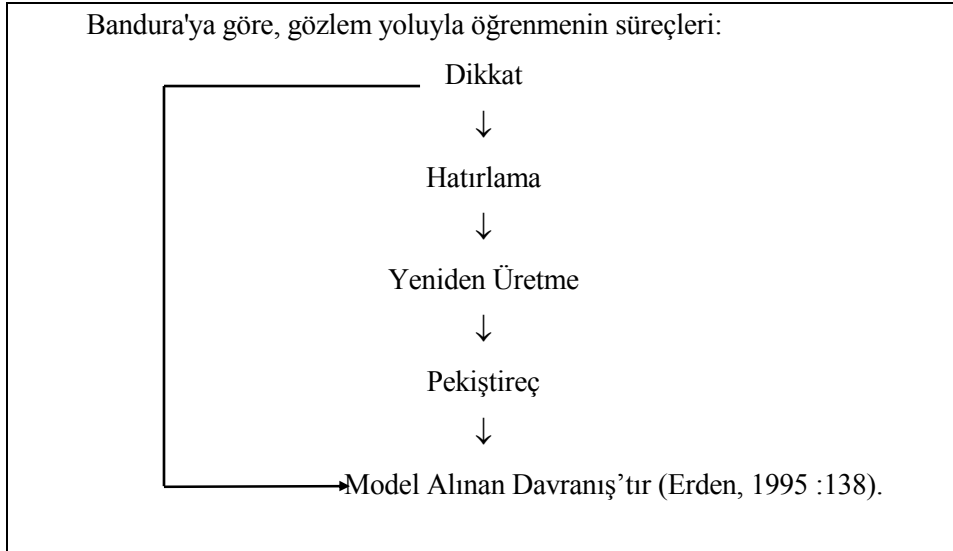
"Psiko-motor beceriler genellikle birden çok duyu organı ve kasın koordinasyonu ile sağlanan karmaşık davranışlar bütünüdür" (Erden, 1995 :224).

Psiko-motor beceriler tek bir kasın çalışmasıyla meydana gelmez. Örneğin viyolonsel çalarken yayı tutma, sağ eli tuşede kullanma becerilerinde kasların tümünün kullanılması söz konusudur.

Psiko-motor davranışların değerlendirilmesinde, yani viyolonsel çalan bir öğrencinin becerilerin ölçülmesinde ürüne, sürece ya da her ikisine birden bakarak değerlendirme yapılır. Öğrencinin viyolonsel çalma davranışlarını kazanması süreç, becerinin gösterildiği yani davranışların sergilendiği viyolonsel çalma ise üründür. Becerilerin ölçülmesinde, "Müzikle ilgili gerçek birikime ve deneyime sahip olunmadıkça gerçek bir değerlendirme yapmak mümkün değildir" (Pamir, 1989 :65).

c. Viyolonsel Öğretimi ve Sosyal Öğrenmeciler:

Çalgı eğitiminde psiko-motor öğrenme; daha çok gözlem yoluyla öğrenme modeli ile gerçekleşir.

Viyolonsel öğretiminde dikkat, model alınan davranışın seçilmesinde ve gösterilmesinde önemli bir boyuttur. Hatırlama, model alınan davranışın belleğe kodlanma işidir. Modelin taklit edilmesinde davranış belleğe sembolik, sözel ve görsel olarak kodlanabilir. Yeniden üretme, model alınan davranışın gösterilmesinde, bireyin gözlemlerini davranışa dönüştürme işidir. Davranışların gösterilmesinde en önemli noktalardan birisi de pekiştireç verme safhasıdır. Pekiştireç, yeniden üretme aşamasında model alınan davranışın gösterildiği durumlarda öğretici tarafından verilirken “model alınan davranış” bütünüyle gözlemlendiğinde bireyin kendi kendisini pekiştirmesine dönüşür.

Viyolonsel öğretiminde öğrenme stratejilerinden de söz etmek gerekir. Bunlardan en yaygın olanları, Tekrar (rehearsal), Anlamlandırma (elaboration), Örgütlenme (organizing)'dir.

Tekrar stratejisi, viyolonsel öğretiminde öğrencilerin yeni gelen bilgileri, edimlerini tekrarlayarak kısa süreli bellekte tutması ve uzun süreli belleğe kodlanması işidir. Viyolonsel öğretimindeki etüt ve alıştırmaların tekrar edilmesi, her tekrarda önemli yerlerin (pasajların) işlenmesi ve bu bölümlerin tekrar edilerek çalışılması bu stratejinin kapsamındadır.

Anlamlandırma stratejisi, viyolonsel öğretiminde öğrencilerin yeni gelen bilgileri, edimleri geçmiş yaşantılarında kazanılan bilgi ve edimlerle ilişkilendirmeleri esasına dayanır. Viyolonsel öğretiminde öğrenilen her yeni konunun yöntemler ve teknikler açısından daha önce öğrenilen konularla veya bilgilerle ilişkilendirilmesi gerçekte anlamlı bir öğrenmeyi de sağlayacaktır.

Örgütlenme stratejisi, viyolonsel öğretiminde öğrencilerin yeni kazandıkları bilgileri, edimleri bir araya getirerek kendi ön bilgilerince gözden geçirmesi ve yeniden düzenlemesi esasına dayanır. Viyolonsel öğretiminde öğrenilen konuların sınıflanması örgütlenme stratejisine dayalıdır. Psiko-motor becerilerin geliştirilmesinde örgütlenme stratejisinin fazlaca yer alması gerekir. Örgütlenme stratejisi, anlamlandırma stratejisiyle içiçe bir görünümde ve birbirine dayalıdır (Erden, 1995 :155).

Psiko-motor davranışlar, model alma ve doğru davranışların pekiştirilmesinden sonra tekrar, anlamlandırma ve örgütlenme gibi öğrenme stratejilerinden geçilerek öğrenilir.

Viyolonsel öğretiminde model alma yoluyla öğrenmede öğrenci özellikle dikkatli olmalı ve davranışları gözlemleyerek belleğine kodlanmalıdır. Bellekteki bu davranışların izleri, gerektiği zaman davranışa çevrilmelidir.

Psiko-motor davranışların öğretilmesinde öğreticiye çok önemli görevler yüklenir. Öğretici, öğretilen beceriyi adım adım öğretmeli ve öğrencinin ilgisini ve dikkatini davranışlarda toplayabilmelidir.

Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci

Psiko-motor davranışların öğretiminde parçadan bütüne doğru bir yaklaşım izlenirse öğrenme daha kolaylaşır. Öğrenci böylece davranışları kısa süreli belleği daha yoğun kullanarak sağlamlaştıracak ve uzun süreli belleği daha tasarruflu ve işgörür bir yapıyla kullanabilecektir. Örneğin, viyolonsel öğretiminde yayın kullanımı, temiz ses üretme, pozisyon geçme gibi davranışlar ayrı ayrı öğretilir. Bir alıştırma veya yapıt çalarken bu davranışların tümü birarada kullanılır.

Model alarak öğrenmede, bireyin gözlediği davranışları uygulamaya dönüştürmesi ve kendi becerisi olarak göstermesi de her zaman mümkün olmayabilir. Davranışa dönüştürme bireydeki koordinasyon gücüne bağlıdır. Öğrencinin (bireyin) koordinasyon gücü, gözlem boyutu, algı boyutu, dikkat boyutu, bilgi boyutu ve kas sisteminin etkililiğine bağlıdır. Öğrenci viyolonsel öğrenirken dikkate ve gözleme dayalı algıları; bilgileriyle kenetleyecek ve kas sistemine sevk edecektir.

Viyolonsel öğretiminde beceriler, hızlı ve doğru olarak yapılmalı ve hareketlerin belli bir yönü olmalıdır. Hareketlerle ilgili her kas belli yerde ve belli zamanda iş görmelidir.

Psiko-motor davranışların öğretiminde, beceriler şu özellikleri taşımalıdır:

- Kasların kullanılmasında incelik, yerindelik, uygunluk,
- Bir kaç organın hareketlerinin aynı anda koordine edilmesi,
- Değişen duruma göre anında en uygun ve doğru hareketleri seçme,
- Değişen amaca ve hıza göre hareketlerin uyumunu sağlama,
- Zamanında tepkide bulunma,
- El-kol, bilek, ayak-vücutun diğer kaslarını rahatlıkla kullanma ustalığıdır (Fidan, 1985 :198).

Viyolonselde beceri öğretiminde, öğrencinin zihinsel, fiziksel ve duyuşsal yönlerden belirli bir gelişim düzeyinde bulunması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, bilişsel, devinişsel ve duyuşsal alanlardaki gelişme düzeyi ileri seviyede olmalıdır. Bu seviyeye dayalı olarak, psiko-motor davranışların öğrenilmesinde şu noktalar önemsenmelidir.

- Zihin ile ilgili olanlar,
- Algılama ile ilgili olanlar,
- Koordinasyon,
- Duygusal yön (Fidan, 1985 :199)

Viyolonsel öğretiminde kazandırılacak becerilerin genel hatlarıyla ve sırasıyla zihne alınması gerekir. Temel hareketler iyi bir gözlem ile öğrenci tarafından iyice anlaşılmalıdır.

Viyolonsel öğrenirken becerilerin kritik noktalarının öğrenci tarafından dikkatlice algılanması gerekir. Öğrenci hangi davranışı nerede ve ne zaman yapacağını, hangi durumlarda uygulayacağını bilmelidir. Beceriye öğrenirken nelere bakacağını öğrenci bilmeli ve becerilerin hangi hareketlere bağlı olduğunu ayırt edebilmelidir.

Viyolonsel öğrenirken koordinasyon gücü becerilerin kazanılmasında hayati önem taşır. Bireyin koordinasyon gücü, becerilerin belli bir ritimde belli bir sıra ile zamanında yapılmasını büyük ölçüde etkiler.

Viyolonsel öğrenirken öğrenci heyecan duymalı ama heyecanlarını kontrol altına alabilmelidir. Davranışların sakince izlenmesi ve aynı ölçüde de uygulanması gerekir. Davranışların uygulanmasından sonra öğretici tarafından olumlu uyarıcılar verilmelidir.

"Davranışlar arkasından olumlu uyarıcı verilerek yapılan koşullanmaya edimsel koşullanma denir (Erden,1995:128). Edimsel koşullanmalar bireyin eğitiminde psiko-motor davranışların kazandırılmasında önemli rol oynarlar. Davranışların ayırt edilmesi ve doğru davranışların pekiştirilmesi öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

II. VİYOLONSEL ÖĞRETİM PROGRAMI SÜRECİ

Öğrenci başarıları öğretim programlarında daha kesin bir şekilde davranışsal alan gelişiminde gözlenecektir. Viyolonsel öğretim programının da belirlenen amaçların işlerliği, hedefler ve hedef davranışların gerçekleşmesi ile mümkündür. Viyolonsel öğretiminde psiko-motor becerilere dayalı hedef davranışların gerçekleşmesi demek, davranışların öğrencide oluşması demektir.

Bir öğretim programının amaçlara ne derecede ulaştığını belirlemek için, programın uygulamadaki görünümüne bakarak öğrenci davranış değişikliklerinin gözlenip ölçülmesi, ölçme sonuçlarının kriterlere bağlanması ve değerlendirilmesiyle mümkün olacaktır.

Programlı bir çalgı eğitimi için, amaçlara dönüklük, etkililik ve yöntemlilik gereklidir (Uçan, 1976 : 2-3).

Viyolonsel öğretim programında amaçlara dönüklük ilkesini düşündüğümüz zaman, psiko-motor becerilere dayalı genel amaçları oluşturmak gerekmektedir. Genel hedefler diyebileceğimiz bu amaçların kapsamı, viyolonsel öğretiminde öğrenciye kazandırılacak davranışların kriterlerini de içermektedir. Bu noktadan hareketle psiko-motor becerilere dayalı genel amaçları şu başlıklarda toplayabiliriz.

Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci

- Viyolonsel eğitimi yoluyla Türk Okul Müzik Eğitim Programlarının geliştirilmesine ilişkin yeni davranışlar kazanabilme,
- Viyolonsel eğitimi yoluyla kazanılan davranışları okul müziğine etkin bir biçimde uygulayabilme,
- Viyolonsel öğretimine ilişkin temel bilgi, beceri ve davranışları kazanabilme,
- Viyolonsel tekniklerine ilişkin olarak daha önce kazanılmış olan bilgi ve becerileri güçlendirebilme,
- Viyolonsel eğitimi yoluyla okul müzik eğitiminde kullanılacak ulusal ve evrensel kaynaklı dağarı zenginleştirebilmedir (Uçan, 1977 :12).

Viyolonsel öğretim programlarında belirlenen genel amaçlar, ülkemizin genel eğitim amaçları ve toplumun müzik eğitim ihtiyacına göre düşünülüp, öğretim programına girecek bireyin hazırbuluşluk seviyesi, beklentileri ve gelişim süreciyle belirlenmelidir.

Viyolonsel öğretim programı sürecini sistem bütünlüğü içinde değerlendirirerek şekildeki gibi açıklayabiliriz.

Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci

Şekilde görüldüğü gibi Viyolonsel Öğretim Programı Süreci genel bir organizasyon ve bu organizasyonun amaçları doğrultusunda biraraya gelen ve birbirleri ile bağlantılı olan fonksiyonlar ve aktivitelerden meydana gelir.

Bu şekli ile çalgı eğitiminin bir boyutu olarak viyolonsel eğitimini bir sistem olarak ifade edebiliriz.

Viyolonsel eğitimini mesleki açıdan ele aldığımızda Alan Eğitimi ve Araç Eğitimi olarak incelememiz gerekir. Araç Eğitimi ortaöğretim seviyesinde “Viyolonsel Öğrenme Eğitimi”, Alan Eğitimi de yükseköğretim seviyesinde “Viyolonsel Öğretme Eğitimi ” yani eğitimciliği olarak adlandırmak gerekir.

Viyolonsel eğitiminin analizi süreç yaklaşımındaki girdilerle ilgilidir. Girdiler; işgücü, zaman, ekipman v.b. gibi unsurların planlı ve dayanışık bir şekilde düzenlenmesinden geçer.

Viyolonsel Öğretim Programının Genel Amaçları, ülkenin genel eğitim amaçları doğrultusunda toplumun ve bireyin müzik eğitimi ve müzik eğitimi içinde kazanacağı çalgı eğitimi ihtiyacı ve bunun da merkezinde viyolonsel öğrenmede hazır bulunuşluğu, beklentileri, seviyesi ve gelişmesidir.

Viyolonsel eğitiminde özel hedefler ise çalgının doğal yapısı gereği bireyin fiziksel uygunluğu ve viyolonsel eğitimindeki bir dizi öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar. Bu kapsama dayalı olarak viyolonsel öğrenecek bireyin aşamalı sınıflama kategorilerinden geçmesi en doğru olanıdır. Bu sınıflama bilişsel, devinişsel ve duyuşsal alanların üçlü koordinasyonu ve bileşkesi şeklinde ele alınmalıdır.

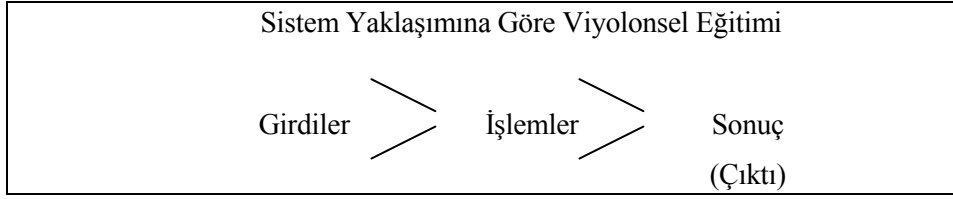
Örneğin bilişsel alanda “bilgi” basamağında ele alınan bir konunun viyolonsel öğrenen bir kişide duyuşsal alanda “Alma” basamağı ve devinişsel (psiko-motor) alanda da “Algılama” basamağındaki öğrenme faaliyetlerinde birbirlerini tamamlayıcı olarak belirlenmelidir. Bu noktadan hareketle belirlenen hedefler, hedef davranışlara dönüştürülebilir.

III. SONUÇ

Viyolonsel öğretim programında işlenecek olan içerik ve konular, viyolonsel öğretim yöntemleri ve öğretim teknikleri ile sürekli bir eşgüdüm ve koordinasyonda olmalıdır. Böylece öğrenme-öğretme durumları dediğimiz süreci başı ve sonu belli olan ve sürekli iyileştirme dönütleriyle kontrol edebilen bir mekanizma şekline getirebiliriz.

Bu mekanizmayı işlemler olarak değerlendirdiğimizde işlemlerin sınama ve ölçme durumlarındaki geçerliliğini de test etmemiz gerekir. Bu yaklaşım, sürecin çalışmasındaki parçaların tek tek değil de bir bütün halinde çalıştığının farkına varma ve var olan durumu belirleme için zorunludur.

Sistemin bu süreçte düzenleme ve kontrol işlevlerinin de aksamadan yürütülmesi gerekir. Böylece sonuçlara odaklı bir yaklaşım yerine sürecin sürekli sorgulandığı bir yaklaşım söz konusu olacaktır. Bu tür bir organizasyonda viyolonsel eğitimindeki sürecin kalitesinin devamlılığını sağlayacak ve dirik tutacaktır. Kontrol ve iyileştirme bilgileri yeniden düzenleme ile ele alındığında artık ürün değerlendirmesine gidilir.

Böylesi bir yaklaşımla ele alınan viyolonsel öğretim programı süreci; uygulama, değerlendirme ve geliştirme evrelerinden geçerek çalgı eğitiminin bir boyutu olarak viyolonsel eğitiminden beklenen sonuçları sistemin içinden eleyerek bize verecektir. Böylece mesleki müzik eğitiminde bireysel çalgı eğitimi olarak viyolonsel eğitimi, bireye ve onun doğasına yani hazırbulunuşluğuna, beklentilerine, yeteneğine, ilgi, tutum ve becerilerine göre daha belirginleşir. Kısaca bireye odaklanır.

Viyolonsel eğitiminin yapıldığı kurum ve kuruluşların öğretim programları ve aktiviteleri daha düzenli yürür ve aksayan yönleri elenir.

Bireyin eğitim ihtiyacı ve kurumun eğitim anlayışı ve kurumun eğitim anlayışı arasında organik bir bağ kurulur ve düzenli çalışma ve aksiyon kazanır.

Zamanın ve varolan kaynakların değerlendirmesindeki düzenleme ve kontrol mekanizması daha verimli bir eğitim ortamı ve daha doğru bilgilere ulaşımı kolaylaştırır ve bir bütün olarak sistemin fonksiyonelliğini sağlar.

Sonuç olarak viyolonsel öğretim programı süreci tek tek parçalarının çalışması ile değil, parçalarının birbirleri ile dayanışması şeklinde sistemi bir bütün halinde çalıştırabilir.

KAYNAKÇA

BAŞARAN İbrahim Ethem, (1984), *Eğitime Giriş*, Sevinç Matbaası, Ankara.

CÜCELOĞLU Doğan, (1993), *İnsan ve Davranışı*, Remzi Kitapevi, 4. Baskı, İstanbul.

DEMİREL Özcan, (1995), *Genel Öğretim Yöntemleri*, USEM Yayınları-11, Ankara.

Öğrenme Kuramlarına Göre Bir Yaylı Çalgı Olarak Viyolonsel Eğitimi ve Viyolonsel Öğretim Programı Süreci

- ERDEN Münire, (1995), *Eğitimde Program Değerlendirme*, Personel Eğitim Merkezi Yayınları No:21, 2. Baskı, Ankara.
- FİDAN Nurettin, (1985), *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.
- KAĞITÇIBAŞI Çiğdem, (1988), *İnsan ve İnsanla*, Evrim Basım-Yayın Dağıtım, İstanbul.
- KÜÇÜKAHMET Leyla , (1988), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* , Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- ÖZÇELİK Durmuş Ali, (1992-3), *Eğitim Programları ve Öğretim (Genel Öğretim Yöntemi)*, ÖSYM Yayınları, Ankara.
- PAMİR Leyla, (1989), *Müzikte Geniş Soluklar*, Ada Yayınları, İstanbul.
- SARAÇ Gürsan, (1992), *Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Öğrenciye Yansıması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- UÇAN Ali, (1977), *Uygulamalı Keman Eğitimi*, Filarmoni Aylık Müzik ve Fikir Dergisi, Yıl:12, Sayı:124, Ankara.
- UÇAN Ali ve Edip GÜNAY, (1976), *Yaylı Çalgılar (Keman)*, Sınıf II. Yaykur, Açık Yükseköğretim Dergisi, Ankara.
- UÇAN Ali ve Edip GÜNAY, (1977), *Yaylı Çalgılar (Keman)*, Sınıf III. Yaykur, Açık Yükseköğretim Dergisi, Ankara.